

TRANSPORTURI
ACTIVITATEA DE TRANSPORT

Metadate

Biroul Național de Statistică (BNS)

1. Informație de contact

1.1. Subdiviziunea responsabilă din cadrul BNS

Direcția statistică transporturilor, turismului și TIC

1.2. Persoana de contact

Laura Muntean, șef direcție

tel.: 022 40 30 28

e-mail: laura.muntean@statistica.gov.md

2. Actualizarea metadatelor

2.1. Ultima certificare a metadatelor

14.02.2024

2.2. Ultima actualizare a metadatelor

14.02.2023

3. Prezentarea statistică

3.1. Descrierea generală

Sistemul statistic privind activitatea de transport cuprinde indicatorii de volum și evoluția cu privire la activitatea transportului de mărfuri (în tone și tone-kilometri) și de pasageri (în pasageri și pasageri-kilometri), pe fiecare mod de transport: rutier, feroviar, aerian, fluvial.

Datele statistice anuale cu privire la transportul rutier de mărfuri, precum și cele obținute prin calculul estimativ a cantității de mărfuri transportate și a parcursului acesteia pe baza anchetei statistice ASTRM, efectuate până în a. 2013, se referă la transportul în cont propriu (fără plată) și/sau în contul altora (contra plată), iar datele statistice trimestriale – la transportul contra plată realizat de întreprinderile (persoanele juridice), care au înscrise în inventar sau închiriate 10 și mai multe autovehicule de mărfuri;

Transportul public de pasageri cuprinde transportările efectuate cu vehicule rutiere de transport (autobuze, microbuze, taximetre și troleibuze), care se realizează pe bază de grafic și ocazional, precum și transportările efectuate cu transportul feroviar, fluvial și aerian.

3.2. Concepte și definiții

3.2.1. Definiții

Din punct de vedere al obiectului de activitate, transportul se divizează în transport de marfă (bunuri) și de persoane (pasageri).

Transportul rutier de mărfuri orice transport de mărfuri cu ajutorul unui vehicul de transport rutier de marfă.

Transportul rutier (autobuze și microbuze, taximetre și troleibuze) de pasageri - transportul de persoane efectuat cu un autovehicul rutier destinat transportului de persoane pe drumurile publice.

Transportul mărfurilor/pasagerilor pe calea ferată înseamnă mișcarea mărfurilor/pasagerilor folosind vehiculele de cale ferată între locul de la care se face încărcarea/îmbarcarea și locul la care se face descărcarea /debarcarea.

Transportul pe căi navigabile interioare reprezintă deplasarea de bunuri și pasageri folosind nave pentru căi navigabile interioare sau nave mixte, în călătorii care se realizează în întregime (cu același vas), pe căi navigabile interioare.

I. Concepte și definiții utilizate în statistica - Transportului de mărfuri (rutier, feroviar, fluvial și aerian)

Mărfuri transportate cu transportul rutier, în tone, reprezintă greutatea mărfurilor, care fac obiectul

transportului într-o perioadă de timp. Se cuprind mărfurile transportate cu mijloace de transport proprii sau închiriate oricare ar fi locul de expediție sau de destinație. *Transporturile rutiere de mărfuri* includ mărfurile transportate cu autovehicule înregistrate în Moldova

Greutatea mărfurilor transportate cu transportul rutier cuprinde mărfurile care fac obiectul transportului într-o perioadă de timp. Greutatea mărfurilor transportate se înregistrează în momentul expedierii, cu excepția transportului prin conducte la care înregistrarea se face la sosirea mărfurilor pompate la destinație. Greutatea mărfurilor transportate include atât greutatea proprie a mărfurilor, cât și cea a ambalajelor, containerelor sau paleților folosite pentru transport.

Transporturile de mărfuri pe calea ferată includ mărfurile încărcate în vagoane și expediate pe calea ferată, indiferent de locul de destinație. De asemenea, includ mărfurile încărcate pe o rețea feroviară străină și transportate pe calea ferată din Moldova pentru descărcare în țară sau pentru tranzit.

Greutatea mărfurilor transportate pe calea ferată exprimă în tone greutatea mărfurilor cu mijloace de transport pe calea ferată. În transportul pe calea ferată se cuprind mărfurile încărcate în vagoane și expediate pe calea ferată, indiferent de locul de destinație, precum și mărfurile încărcate în vagoane intrate prin stații de frontieră. **Cantitatea mărfurilor transportate pe calea ferată se înregistrează în momentul expedierii.** La stabilirea greutății mărfurilor transportate (în tone) se iau în calcul și greutatea ambalajelor, containerelor sau paleților folosite pentru transport, precum și vehiculele rutiere pentru transport de mărfuri transportate pe calea ferată.

Mărfurile și poșta transportate în transportul aeroportuar reprezintă cantitatea de mărfuri și poșta expediată printr-un anumit zbor (cu același număr) înregistrată o singură dată. Sunt incluse încărcăturile de mărfuri incluzând greutatea containerelor și a ambalajelor, poșta expres, valiza diplomatică, dar fiind excluse proviziile de bord și bagajele pasagerilor.

Parcursul mărfurilor se determină în funcție de greutatea mărfurilor transportate și de distanțele parcurse de vehiculele care efectuează transporturile, de la locul de încărcare (expediție) până la locul de descărcare (destinație).

Parcursul de exploatare net al mărfurilor - pentru trenurile de marfă - se calculează prin însumarea rezultatelor înmulțirii greutății mărfurilor încărcate cu distanța parcursă de trenuri pe calea ferată, pe teritoriul Moldovei.

Parcursul tarifar al mărfurilor - pentru trenurile de marfă - se calculează prin însumarea rezultatelor înmulțirii cantității mărfurilor transportate cu distanțele parcurse pentru transportul mărfurilor, de la locul de expediție până la locul de destinație pentru transportul național. Pentru transportul internațional și de tranzit se ia în calcul numai distanța parcursă pe rețeaua de cale ferată de pe teritoriul țării. **Parcursul tarifar** al mărfurilor se calculează pe ruta dintre locul de încărcare și locul de descărcare în funcție de distanța înscrisă pe documentul de transport al mărfii. Parcursul mărfurilor se înregistrează în perioada calendaristică în care a avut loc expediția.

Distanța medie de transport a mărfurilor caracterizează lungimea medie parcursă de o marfă, exprimată în km. Se calculează ca raport între parcursul mărfurilor și volumul mărfurilor transportate.

Transportul național (intern) de mărfuri reprezintă transportul efectuat între două locuri, un loc de încărcare și un loc de descărcare, ambele situate în Moldova.

Transportul internațional de mărfuri cuprinde transportul la care încărcarea are loc în Moldova, iar descărcarea are loc în altă țară sau transportul la care locul de descărcare este situat în Moldova, iar locul de încărcare în altă țară. *Datele statistice cu privire la transportul rutier internațional de mărfuri* din publicațiile statistice include cursele care nu tranzitează Moldova și traficul în tranzit.

Tranzitul este transportul realizat, între două locuri, unul de încărcare, altul de descărcare, ambele situate în aceeași țară sau în țări diferite, fără încărcări sau descărcări pe teritoriul Moldovei.

Transportul rutier de mărfuri în cont propriu - transportul efectuat de unități cu altă activitate de bază decât transportul, dar care au în inventar mijloace de transport rutier pentru transportul de mărfuri și efectuează transporturi în folos propriu.

Transportul rutier de mărfuri în contul altora - transportul efectuat de unități care au activitate de

bază transportul de mărfuri și efectuează transporturi pentru terți (în contul altora), pe bază de plată.

Timpul mediu de rulaj al vagoanelor de marfă exprimă durata medie a unui ciclu de transport complet al vagoanelor de marfă în limitele rețelei, respectiv timpul mediu între două încărcări succesive.

Greutatea medie brută a trenurilor de marfă se determină ca raport între parcursul de exploatare brut și numărul de tren-km. Nu se includ trenurile de manevră, de coletărie, de serviciu și parcursul locomotivelor izolate.

II. **Concepte și definiții utilizate în statistica - Transportului de pasageri** (rutier (autobuze, microbuze, taximetre și troleibuze), feroviar, fluvial și aerian)

Pasagerii transportați reprezintă pasagerii îmbarcați cu orice destinație, indiferent dacă plecarea se face de pe teritoriul țării sau nu, cu condiția ca vehiculul să aparțină operatorului de transport din țara noastră sau să fie închiriat de acesta.

La transportul **feroviar** sunt incluși pasagerii plecați din stațiile de cale ferată din țară, indiferent de destinație și pasagerii intrați în țară cu vagoane prin stațiile de la frontieră.

Pasagerii transportați cu transportul **aerian** reprezintă pasagerii unui zbor având același număr, înregistrați o singură dată. Sunt excluși pasagerii în tranzit direct – pasagerii care, după o scurtă oprire, continuă călătoria cu același zbor sau unul având același număr cu zborul de sosire.

Pasagerii transportați exprimă numărul persoanelor care au constituit obiectul transportului în decursul anului, inclusiv pasagerii beneficiari de gratuități de transport. *Se includ* persoanele transportate pe baza biletelor, abonamentelor, legitimațiilor de călătorie și a altor documente de transport.

Parcursul pasagerilor exprimă volumul transportului de pasageri (în pasageri-km) și se determină pe baza numărului de pasageri transportați și a distanței efective în km parcurse de fiecare pasager.

Parcursul pasagerilor cu troleibuzele se calculează ca produs între numărul pasagerilor transportați și distanța medie de circulație a pasagerilor cu troleibuzele. Distanța medie de circulație se stabilește o dată în cinci ani în urma cercetării fluxului de pasageri pe traseele de troleibuze ale orașului respectiv, se aprobă în ordinea stabilită și se ia în calcul ca o mărime constantă.

Distanța medie de transport a pasagerilor, exprimată în km. Se calculează ca raport între parcursul pasagerilor și numărul de pasageri transportați.

Pasager este orice persoană care se deplasează cu un mijloc de transport, exceptând personalul de serviciu al mijlocului de transport de pasageri.

Pasager-kilometru unitate de măsură reprezentând transportul unui pasager pe o distanță de un kilometru. Este considerată distanța parcursă efectiv de către pasager.

Transport rutier de pasageri: operațiune prin care se realizează deplasarea persoanelor, cu un autovehicul, pe un drum deschis circulației publice, pe distanțe și în condiții prestabilite. Din punctul de vedere al activității, se clasifică în transport rutier public și transport rutier în cont propriu.

Transport rutier public de pasageri este transportul rutier efectuat pe bază de contract, contra plată, de către operatorii de transport rutier numai cu autovehicule deținute, la bordul cărora se află, pe toată durata transportului, o copie conformă a licenței de transport, precum și licența de traseu ori autorizația de transport internațional sau documentul de transport corespunzător serviciilor ocazionale, după caz.

Transportul turistic este serviciul ocazional de transport care asigură deplasarea în scopuri turistice a unui grup de persoane.

Serviciu ocazional de transport de persoane este activitate de transport public de persoane, realizată pe bază de contract unic pentru fiecare cursă, care nu poate fi definită ca serviciu regulat sau ca serviciu regulat special, prin care se transportă grupuri de persoane dinainte constituite, la inițiativa unei persoane, cu ocazia unor evenimente, manifestări speciale, călătorii circulare cu caracter de agrement, turism și altele asemenea.

III. **Concepte și definiții utilizate în statistica – Traficul prin aeroportul internațional**

Traficul prin aeroport reprezintă îmbarcările/debarcările de pasageri și încărcările/descărcările de

mărfuri și poștă în/din aeronavele naționale sau străine care decolează/aterizează pe Aeroportul Internațional Chișinău, precum și mișcările de aeronave pe acest aeroport.

Serviciu de transport aerian comercial: operarea unei aeronave într-una sau mai multe etape de zbor desfășurate regulat sau nu, destinate transportului public contra cost de pasageri și/sau mărfuri și poștă.

Serviciu de transport aerian comercial regulat (după grafic): serviciu furnizat prin zboruri sau extra zboruri în cazul afluenței traficului, desfășurate conform unui orar publicat sau cu o frecvență care să constituie o serie sistematică, deschis rezervărilor directe de către public.

Serviciu de transport aerian comercial neregulat: serviciu furnizat prin zboruri comerciale altele decât cele regulate. Sunt incluse zborurile de tip taxi aerian.

Zbor internațional: transport de pasageri și/sau mărfuri și poștă care se desfășoară către, dinspre, în interiorul sau între țări diferite de cea în care se află sediul operatorului de transport.

Etapă de zbor: în transport internațional este considerat zborul unei aeronave în care aeroporturile de decolare și aterizare se află în alt stat decât cel în care operatorul de transport își are sediul. Etapa de zbor se referă numai la serviciile aeriene comerciale.

Pasageri îmbarcați și debarcați: pasagerii înregistrați într-un aeroport, care încep sau finalizează o călătorie (la decolare sau respectiv, aterizare). Sunt incluși pasagerii de transfer sau în tranzit indirect, adică pasagerii care aterizează și apoi decolează cu altă aeronavă într-un interval de 24 ore, sau cu aceeași aeronavă purtând un alt număr.

Mărfuri și poștă încărcate și descărcate: cantitatea de mărfuri și poștă încărcată în vederea transportării și respectiv, descărcată dintr-o aeronavă la destinație.

Curse aeriene regulate reprezintă seria de zboruri cu următoarele caracteristici:

- sunt efectuate contra cost cu aeronavele pentru transport pasageri, mărfuri și poștă puse la dispoziția populației fie direct de operatorul de transport aeroportuar, fie prin agenții săi autorizați;
- sunt organizate într-un mod care să asigure legătura între două sau mai multe aeroporturi conform unui orar publicat sau cu o regularitate care să reprezinte o serie sistematică evidentă.

Curse aeriene neregulate sunt zborurile plătite, altele decât cele indicate la cursele regulate. Sunt incluse zborurile de tip charter și alte zboruri neregulate.

Total mișcări de aeronave pentru servicii comerciale – reprezintă totalul decolărilor (plecărilor) și aterizărilor (sosirilor) plătite, efectuate de aeronave civile, pentru curse regulate și neregulate.

3.2.2. Unitatea de măsură

Unitatea de măsură a indicatorilor din domeniul transportului sunt exprimați astfel:

- Mărfuri transportate (cantitatea de mărfuri transportate), în **mii tone**;
- Parcursul mărfurilor, în **mii tone-km**;
- Pasageri transportați (numărul), în **mii pasageri**;
- Parcursul pasagerilor, în **mii pasager-kilometri**;
- Distanța medie de transport, în **km**;
- Indicatorii relativi se calculează în **%**.

3.2.3. Formula de calcul

Mărfurile transportate:

$$G_{tm} = \sum g_m$$

G_{tm} - volumul mărfurilor transportate;

g_m - greutatea în tone a fiecărei mărfuri transportate.

Parcursul mărfurilor:

$$TTK = \sum g_m * km$$

TTK - parcursul mărfurilor;

g_m - greutatea în tone a fiecărei mărfuri transportate;

km - distanța în km parcursă de fiecare încărcătură în parte.

Distanța medie de transport a mărfurilor:

$$S_q = TTK / G_{tm}$$

S_q - distanța medie de transport a mărfurilor;

TTK - parcursul mărfurilor;

G_{tm} - volumul mărfurilor transportate.

Pasageri transportați:

$$N_p = \sum p_i$$

N_p - numărul pasagerilor transportați;

p_i - numărul pasagerilor transportați cu un mijloc de transport pe fiecare distanță *i*.

Parcursul pasagerilor:

$$PPK = \sum p_i \cdot s_{ikm}$$

PPK - parcursul pasagerilor;

p_i - numărul pasagerilor transportați cu un mijloc de transport corespunzător pe fiecare distanță *i*;

s_{ikm} - distanța parcursă cu un mijloc de transport corespunzătoare fiecărei categorii *p_i* de pasageri.

Distanța medie de transport a pasagerilor:

$$S_p = PPK / N_p$$

S_p - distanța medie de transport a pasagerilor;

PPK - parcursul pasagerilor;

N_p - numărul pasagerilor transportați.

Parcursul vehiculelor:

$$PV = \sum d$$

PV - parcursul vehiculelor;

d - distanța parcursă sub sarcină și în gol pe fiecare cursă.

3.3. Clasificările utilizate

Clasificări și nomenclatoare utilizate:

Clasificatorul Activităților Economice a Moldovei (CAEM, Rev.2), armonizat cu NACE Rev.2, aprobat prin Hotărârea Colegiului Biroului Național de Statistică nr.20 din 29.12.2009. Pus în aplicare de la 01.01.2014. Ediția 2009;

Clasificatorul formelor de proprietate din Republica Moldova (CFP): aprobat prin Hotărârea Departamentului Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică nr.276-st din 04.02.1997;

Clasificatorul unităților administrativ-teritoriale al Republicii Moldova (CUATM), aprobat prin Hotărârea Departamentului Moldova-Standard nr. 1398-ST din 03.09.2003. Pus în aplicare de la - 03.09.2003.

Totodată, la cercetările statistice din transport sunt utilizate un șir de nomenclatoare și clasificări care corespund cerințelor Regulamentelor CE:

- Nomenclatorul Standard de Transporturi/Revizuit – NST/R;
- Clasificarea mărfurilor periculoase;
- Nomenclatorul modurilor de ambalare a mărfurilor;
- Clasificarea tipurilor de curse realizate cu transportul rutier.

3.4. Sfera de cuprindere

3.4.1. Acoperirea sectorială

Activitatea de servicii de transport in cazul transporturilor de *mărfuri și de pasageri* este activitatea din CAEM, Rev.2 clasa:

4910 - Transporturi interurbane de călători pe calea ferată;

4920 – Transporturi de marfă pe calea ferată

4931, 4932, 4939 – Alte transporturi terestre de călători;

4941 - Transporturi rutiere de mărfuri;

4950 – Transporturi prin conducte;

5030 – Transporturi de pasageri pe căi navigabile interioare ;

5040 – Transporturi de marfă pe căi navigabile interioare ;

5110 – Transporturi aeriene de pasageri;

5121 - Transporturi aeriene de marfă.

3.4.2. Populația statistică

Colectivitatea statistică, pentru colectarea datelor privind activitatea transportului de mărfuri și de pasageri, este constituită ținând cont de modul de transport, dimensiunile întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor implicate în procesul de transport, tipul de transport (pentru marfă sau pasageri / contra plată sau pentru necesități proprii), statutul juridic.

Astfel, cercetările statistice (enumerare la pct. 4.1.1.) cuprind:

în sectorul transportului rutier

anual (1-tr(auto) - persoanele juridice, care au în inventar autovehicule sau le închiriază, precum și care au drumuri în proprietate; persoanele fizice, care efectuează transporturi regulate de pasageri contra plată pe traseele de autobuze de folosință generală;

trimestrial (65-auto) - persoanele juridice, care efectuează transportul rutier de mărfuri contra plată; persoanele juridice și fizice, care efectuează transporturi regulate de pasageri pe traseele de autobuze de folosință generală;

anual (1-trol), **trimestrial** (65-trol) – întreprinderile care efectuează exploatarea și deservirea transportului electric urban;

în sectorul transportului feroviar

lunar (1-cf), **trimestrial** (65-cf), **anual** (f.nr.2-cf) – întreprinderea de stat de transport feroviar (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”).

în sectorul transportului fluvial

trimestrial (f.nr.1-nav.int.) - întreprinderile care realizează transport fluvial de mărfuri și pasageri

în sectorul transportului aerian

lunar (f.nr.1-ac) - operatorii aerieni, persoane juridice angajate în exploatarea aeronavelor;

trimestrial (f.nr.6-ac) - operatorii de aeroporturi.

în sectorul conductelor magistrale de gaze

trimestrial (f.nr.1-conducte) - societatea pe acțiuni având ca activitate transportul prin conducte magistrale de gaze S.A. „Moldovagaz”.

3.4.3. Geografică

Informația este elaborată și diseminată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stîngă a Nistrului și municipiul Bender.

3.4.4. Temporală

Seriile de timp anuale sunt disponibile în publicațiile și pe pagina web ale BNS - începînd cu a. 2000.

3.5. Nivelul de dezagregare

Datele rezultate din cercetările statistice cu privire la transportul de mărfuri și pasageri, pe moduri de transport, sunt dezagregate după:

Raioane, municipii și UTA Găgăuzia, regiuni *economice de dezvoltare* (mun. Chișinău, Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia) (pentru transportul rutier de marfă și/sau pasageri);

Forme de proprietate: proprietatea publică, proprietatea privată, proprietatea mixtă (publică și privată) fără participare străină, proprietatea străină, proprietatea întreprinderilor mixte;

Activități economice la nivel de clase (4 semne) CAEM: transportul rutier, feroviar, fluvial, aerian, conducte magistrale pentru transportul gazelor;

Tipul de transport (pe transportul rutier de mărfuri – contra plată sau pentru necesități proprii);

Destinații (pe transportul rutier de mărfuri – intern sau internațional);

Grupe de mărfuri, pe transportul feroviar, conform Nomenclatorului Standard pentru Statistici de Transport/Revizuit (NST/R) recomandat de Oficiul de Statistică al U.E. (EUROSTAT).

Datele rezultate din cercetările statistice enumerate la pct. 4.1.1. sunt diseminate cu respectarea cerințelor de confidențialitate.

Simboluri folosite:

- evenimentul nu a existat;
- 0,0 număr mic de cazuri

3.6. Periodicitatea diseminării

Trimestrială;
Anuală.

3.7. Termenele limită de prezentare (diseminare)

Date **trimestriale** - la a 55 - a zi după trimestrul de raport; **anuale** finale – luna iunie după anul de raportare.

3.8. Revizuirea

Datele lunare sunt preliminare la prima diseminare, care sunt revizuite și diseminate trimestrial și anual. Datele rezultate din cercetările statistice anuale sunt finale la prima diseminare.

3.9. Perioada de referință

Perioada de referință a variabilelor colectate prin cercetările statistice se referă la:

luna și perioada cumulativă de la începutul anului (1-cf, 1-ac.);

trimestrul și perioada cumulativă de la începutul anului (f. nr. 65-auto, 65-cf., 65-trol., 1-nav.int., 1-conducte, 6-ac, estimările în baza anchetei ASTRM);

anul de referință (f nr. 1-tr.(auto), 2-cf., 1-trol.).

4. Colectarea și procesarea datelor

4.1. Sursa de date

4.1.1. Cercetări statistice

Cercetările statistice exhaustive specifice pentru fiecare mod de transport: *feroviar, rutier, fluvial, aerian* (cu excepția transportului rutier de mărfuri din posesia persoanelor fizice, pentru care se efectuează cercetarea selectivă) sunt realizate în baza rapoartelor statistice:

lunare

- Transportul de mărfuri și pasageri pe calea ferată, indicii de utilizare a mijloacelor de transport feroviar (f.nr.1-cf);
- Traficul aerian (f.nr.1-ac).

trimestriale

- Transportul cu mijloacele de transport rutier (*f.nr.65-auto*);
- Prestații de transport feroviar (*f.nr.65-cf*);
- Trafic prin aeroport (*f.nr.6-ac*);
- Prestații cu troleibuze (*f.nr.65-trol*);
- Transportul de mărfuri și pasageri cu nave fluviale și mijloacele de transport naval intern (*f.nr.1-nav.int.*);
- Conducte magistrale de gaze (*f.nr.1-conducte*).

anuale

- Transportul rutier și lungimea drumurilor private (*f.nr.1-tr.(auto)*);
- Transportul feroviar de folosință generală și lungimea liniilor de cale ferată (*f.nr.2-cf*);
- Prestații și utilizarea transportului electric (*f.nr.1-trol*).

4.1.2. Surse administrative

Pentru obținerea datelor statistice din sectorul transportului rutier se utilizează:

- Informația din Registrul de Stat al Transporturilor;
- Informația privind operatorii de transport care efectuează transportări internaționale cu autovehicule de mărfuri;
- Informația privind operatorii de transport care dispun de rute regulate pentru efectuarea transporturilor de pasageri cu autobuze pe traseele suburbane, interurbane și internaționale.

4.1.3. Estimări

Anual, începând cu anul 2013, se estimează cantitatea de mărfuri și parcursul acesteia, transportată de persoane fizice. Estimarea se bazează pe rezultatele cercetării statistice selective privind transportul de mărfuri cu autovehicule din posesia persoanelor fizice (ASTRM), efectuată până în a.2012.

Trimestrial se estimează numărul și parcursul pasagerilor transportați cu taximetre – se calculează prin înmulțirea parcursului cu plată al taximetrelor la numărul mediu de pasageri transportați cu taximetrele (se ia în calcul 2 pasageri), produsul obținut se împarte la distanța medie de transport a pasagerilor (se ia în calcul distanța medie de transport a pasagerilor cu autobuzele în trafic suburban).

Numărul și parcursul pasagerilor transportați cu autobuze și microbuze, troleibuze, includ beneficiarii de gratuități de transport, care se calculează și se înregistrează în raportul statistic de persoana responsabilă din cadrul unității raportoare, conform precizărilor metodologice ce însoțesc formularul raportului statistic.

4.2. Caracteristica cercetării statistice

4.2.1. Obiectiv și scurt istoric

- **Cercetările statistice exhaustive** realizate în baza rapoartelor statistice *lunare* (*f. nr. 1-cf, 1-ac*) și *trimestriale* (*f. nr. 65-trol., 1-nav.int., 1-conducte*) au ca obiectiv obținerea datelor statistice operative referitoare la transportul rutier de mărfuri contra plată și de pasageri pe rute regulate; la volumul de mărfuri și pasageri transportați cu transportul feroviar, fluvial, aerian; la volumul de gaze transportate prin conducte magistrale și diseminarea lunară/trimestrială a acestor date către utilizatori.

Comparativ cu anul 1990, considerabil s-a majorat numărul agenților economici – persoane juridice, care efectuează transporturi rutiere contra plată, pe baza celor care se aflau anterior în subordinea ministerelor din alte ramuri ale economiei decât a transportului, cât și pe baza persoanelor fizice.

Până în a. 2006 erau supuse cercetării exhaustive cu periodicitate lunară și trimestrială întreprinderile de transport rutier, iar începând cu a. 2006 cercetările cuprind întreprinderile (persoane juridice), care efectuează transporturi de mărfuri contra plată și au înscrise în inventar sau închiriate 10 și mai multe autovehicule de mărfuri.

- **Cercetările statistice exhaustive** realizate în baza rapoartelor statistice *anuale* (*f. nr. 1-tr(auto), 2-cf, 1-trol*), *lunare* și *trimestriale* cu perioada cumulativă de la începutul anului (*f. nr. 65-auto, 65-cf, 1-*

nav.int., 1-conducte, 1-ac, 6-ac) au ca obiectiv:

- obținerea datelor anuale de calitate privind volumul de mărfuri transportate, parcursul mărfurilor, pasageri transportați și parcursul pasagerilor, pe moduri de transport;
- crearea bazei de date și asigurarea informațiilor pentru diseminare către beneficiari;
- valorificarea rezultatelor cercetărilor statistice prin studii și analize.

Începînd cu anul 1999, se realizează reproiectarea și implementarea instrumentarului statistic privind statistica transportului pe calea ferată, naval intern și aerian, în scopul apropierii elaborărilor statistice la standardele europene.

Raportul statistic (f. nr. 1-tr(auto) anual, care cuprinde transportările rutiere de mărfuri în cont propriu (fără plată) și / sau în contul altora (contra plată) realizate de *persoanele juridice* care au în inventar sau închiriază mijloace de transport rutier, a fost implementat în a. 1990, ulterior modificat pentru a îndeplini solicitările beneficiarilor.

După a. 1990 în posesia cetățenilor din Moldova s-au înregistrat primele autocamioane. De aceea pentru a asigura integritatea datelor statistice privind transportul rutier de mărfuri, în perioada 1992-2003 s-a efectuat estimarea volumului de mărfuri transportate cu autovehiculele persoanelor fizice-întreprinzători.

În perioada a. 2004-2012 s-a realizat **Ancheta statistică privind transportul rutier de mărfuri ASTRM**, care a avut ca obiectiv principal diseminarea trimestrială (anuală) a datelor privind volumul de mărfuri transportate și parcursul mărfurilor, realizate cu autovehiculele de transport marfă ale persoanelor fizice. ASTRM a asigurat parțial armonizarea metodologiei și a procesului de colectare a datelor cu recomandările EUROSTAT: Regulamentul CE nr.1172/98 privind transportul rutier de mărfuri. Urmare a necesității minimizării costurilor, din a.2013 aceste date se estimează, avînd ca bază ASTRM.

4.2.2. Unitatea statistică

Unitatea statistica pentru cercetările exhaustive Vezi pct.3.4.2..

Chestionarele pot fi completate on-line sau prezentate pe suport de hârtie în adresa centrelor regionale pentru statistică.

4.2.3.Cercul unităților cuprinse în cercetare	4.2.4.Periodicitatea cercetării	4.2.5. Colectarea datelor
1-cf - 1 unitate; 1-ac - 1 unitate	Lunar, cumulativ de la începutul anului	până la data de 10 a lunii următoare perioadei de raport
65-auto - 1 900 unități	Trimestrial, cumulativ de la începutul anului	până la data de 25 după trimestrul de raport
65-cf -1 unitate	Trimestrial, cumulativ de la începutul anului	până la a 50 -a zi după trimestrul de raport
1- nav.int. - 3 unități ;	Trimestrial, cumulativ de la începutul anului	până la data de 10 a lunii următoare trimestrului de raport
6-ac - 1 unitate	Trimestrial, cumulativ de la începutul anului	până la data de 15 a lunii următoare trimestrului de raport
65-trol - 2 unități	Trimestrial, cumulativ de la începutul anului	până la data de 10 a lunii următoare trimestrului de raport

1-conducte	- 1 unitate	Trimestrial, cumulativ de la începutul anului	până la data de 25 a lunii următoare trimestrului de raport
1-tr.(auto)	- 10 000 unități	anual	până la 01 martie
2-cf	- 1 unitate	anual	17 aprilie
1-trol.	- 2 unități	anual	25 februarie

4.3. Procesarea și compilarea datelor

4.3.1. Validarea datelor

Datele sunt verificate și analizate privind calitatea acestora, în special coerența internă, temporală și cu alte date la prima etapă în cadrul organului teritorial de statistică, iar apoi și la nivel central de către BNS. Rezultatele cercetărilor statistice se concretizează sub forma indicatorilor statistici de total, valori procentuale și valori medii. Controalele se bazează atât pe metode vizuale cât și automatizat utilizând aplicații-soft.

Metodele de control permit verificarea :

- integrității datelor completate în raport;
- corespunderii datelor de identificare;
- respectării condițiilor logice de corelare a datelor.

4.3.2. Asigurarea calității

Asigurarea calității datelor statistice, se bazează pe respectarea Principiilor Fundamentale ale Statisticii Oficiale, aprobate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 29 ianuarie 2014, precum și stipulate în Legea Republicii Moldova cu privire la statistica oficială nr. 93 din 2017.

În activitatea de producere a informației statistice, BNS acordă importanță primordială asigurării calității înalte a datelor.

În acest scop, o serie de măsuri de asigurare a calității sunt realizate la fiecare etapă a demersului statistic: în procesul de organizare a cercetărilor statistice, colectare, procesare și elaborare a informației statistice.

Eforturi importante sunt depuse pentru asigurarea plenitudinii și calității prezentării datelor de către respondenții incluși în cercetările statistice.

Se scot la iveală datele eronate, inconsistențele și datele suspicioase în vederea verificării și corectării acestora.

Datele primare sunt verificate și analizate privind coerența internă (în cadrul chestionarului), temporală (cu datele pentru perioadele precedente), cu datele altor unități similare, precum și datele disponibile din alte cercetări statistice și surse de date administrative. În caz de necesitate se purcede la imputarea datelor lipsă sau celor inconsistente.

Pentru asigurarea calității datelor primare, sunt organizate întruniri (seminare) cu respondenții pentru explicarea definițiilor, modului corect de completare a chestionarelor, în special în cazul operării de modificări sau implementării acestora.

5. Comparabilitate și coerență

5.1. Comparabilitatea internațională

Comparabilitatea internațională este asigurată în primul rând prin utilizarea:

- Glosarului pentru statistica transporturilor – ediția a III-a, 2003 ONU și UE;
- Regulamentului UE nr.1172/98 privind datele statistice cu privire la transportul rutier de mărfuri – persoane fizice;

- Regulamentului CE nr. 91/2003 privind datele statistice cu privire la transportul feroviar;
- Regulamentului CE nr. 473/2003 privind rapoartele statistice cu privire la transportul aerian de pasageri, mărfuri și poștă.

5.2. Comparabilitatea în timp

Comparabilitatea în timp a principalilor indicatori în general este asigurată, începând cu a.2000.

5.3. Coerența cu alte statistici

Coerența cu alte statistici este asigurată prin utilizarea aceluiași clasificatoare naționale.

Definițiile, noțiunile și metodologia de calcul utilizate în cercetările statistice pe fiecare mod de transport din sectorul activității de transport, sunt comune.

Coerența datelor disponibile în cercetările statistice infraanuale și anuale cu privire la activitatea de transport pe fiecare mod de transport este asigurată.

Diferă datele statistice cu privire la volumul de mărfuri transportate cu transportul rutier realizat de persoanele juridice (în tone și tone-km) elaborate în baza cercetărilor statistice care cuprind:

lunar/trimestrial - întreprinderile (persoanele juridice), care efectuează transportul de mărfuri contra plată și au înscrise în inventar sau închiriate 10 și mai multe autovehicule de mărfuri;

anual - toate persoanele juridice care au în inventar sau închiriază mijloace de transport rutier, care efectuează transportări rutiere de mărfuri în cont propriu (fără plată) și / sau în contul altora (contra plată).

6. Mandatul instituțional (baza normativ-juridică)

Activitatea BNS se bazează pe respectarea Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, alte acte legislative și normative, ordinele și dispozițiile conducerii BNS.

Legea cu privire la statistica oficială reglementează organizarea și funcționarea sistemului unic al statisticii oficiale, cu stabilirea principiilor generale pentru colectarea, prelucrarea, centralizarea, diseminarea, stocarea informației statistice (art.1).

Art. 5 al Legii stipulează că producerea informației statistice se bazează pe respectarea principiilor independenței profesionale, imparțialității, obiectivității, relevanței, transparenței, confidențialității, cost/eficienței ș.a.

Biroul Național de Statistică, în calitatea sa de organ central de statistică, este o autoritate administrativă creată pe lângă Guvern pentru conducerea și coordonarea activității în domeniul statisticii.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului 935 din 24.09.2018 cu privire la organizarea și funcționarea BNS, Biroul exercită următoarele atribuții:

- 1) coordonează sistemul statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale;
- 2) elaborează și implementează strategii de dezvoltare a sistemului statistic național, programe statistice anuale și multianuale;
- 3) elaborează cadrul normativ și instituțional necesar realizării obiectivelor strategice în domeniul său de activitate, precum și mecanismele transpunerii lor în practică;
- 4) efectuează managementul și controlul realizării, în condiții de calitate, a programelor și planurilor statistice adoptate la nivel central și regional;
- 5) armonizează și aliniază indicatorii statistici, metodologiile, metodele și tehnicile aplicate pe plan național cu reglementările și standardele internaționale;
- 6) promovează cultura statistică în societate.

Actele legislative și normative după care BNS se conduce în activitatea pot fi accesate pe pagina oficială www.statistica.gov.md, rubrica Despre BNS

(<http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

7. Confidențialitatea

7.1. Principiile

Conform art.19 al Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, producătorii de statistici oficiale întreprind toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În cap. VII al legii nominalizate este stipulat, ca datele colectate, procesate și depozitate pentru producerea informației statistice sunt confidențiale în cazul în care permite identificarea directă sau indirectă a respondenților. Nu sunt considerate confidențiale:

- a) datele care pot fi obținute din surse public accesibile conform legislației;
- b) datele individuale privind adresa, telefonul, denumirea, genul de activitate, numărul de personal ale persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali;
- c) datele ce se referă la întreprinderile cu capital de stat, instituții și organizații finanțate din buget, prezentate la solicitarea autorităților administrației publice.

Conform Legii cu privire la statistica oficială, art. 20, au acces la datele individuale persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, participă la producerea informației statistice, în măsura în care datele individuale sunt necesare pentru producerea acestei informații.

Același articol stipulează, că accesul la datele individuale care nu permit identificarea directă a respondenților poate fi acordat pentru proiecte de cercetări științifice ale căror rezultate scontate nu se referă la unități individuale identificabile, în conformitate cu regulamentul aprobat de autoritatea centrală în domeniul statisticii.

Art. 23 (5) al Legii stipulează că „Informația statistică nu poate fi diseminată utilizatorilor în cazul în care se referă la 1–3 unități statistice.”.

7.2. Asigurarea practică a regulilor confidențialității

Întru asigurarea protecției datelor statistice confidențiale în conformitate cu Legea cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, Biroul Național de Statistică întreprinde toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În conformitate cu Legea nominalizată, Personalul producătorilor de statistici oficiale, inclusiv cel angajat temporar, care, conform atribuțiilor de serviciu, are acces direct la datele individuale este obligat să respecte confidențialitatea acestor date în timpul și după încetarea activității în funcția respectivă..

Până la diseminarea datelor statistice, acestea sunt verificate dacă corespund cerințelor de protecție a datelor confidențiale. În cazul dacă datele statistice conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

8. Accesul la informație și formatul diseminării

8.1. Accesul la informație

8.1.1. Calendarul de emitere

Anual este elaborat Calendarul de emitere a informațiilor statistice elaborate de BNS.

8.1.2. Accesul la calendarul de emitere

Calendarul de emitere a informațiilor statistice este plasat pe pagina oficială web a BNS www.statistica.gov.md.

8.1.3. Accesul la date statistice

Conform Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, art. 23:

- a) Producătorii de statistici oficiale sunt obligați să disemineze informația statistică în termenele prevăzute în programul de lucrări statistice și în calendarul de diseminare a informației statistice oficiale.
- b) Diseminarea informației statistice prevăzute în programul de lucrări statistice tuturor categoriilor de utilizatori se efectuează gratis și în condiții egale de acces sub aspectul volumului, calității și termenelor de diseminare.;

Programul lucrărilor statistice poate fi accesat pe pagina www.statistica.gov.md, rubrica Despre BNS / Acte legislative și normative (<http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

Pagina web a BNS www.statistica.gov.md reprezintă sursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului utilizatorilor la informația statistică diversă, transparenței privind activitatea BNS.

Toate informațiile operative, notele informative, seriile de timp, precum și publicațiile statistice elaborate de BNS se plasează pe pagina oficială.

8.2. Formatul diseminării

8.2.1. Informații operative / Note analitice

Informațiile operative și notele analitice sunt publicate pe pagina oficială a BNS: <http://www.statistica.gov.md> la rubrica Comunicate de presă, conform Calendarului de emiteră a informațiilor de presă.

8.2.2. Publicații

Publicațiile elaborate de BNS, care conțin date statistice privind transporturile:

- Anuarul statistic,
- Breviarul statistic,

Accesul la publicații:

- în format electronic, pe pagina oficială a BNS www.statistica.gov.md, rubrica Produse și servicii / Publicații <http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=350&nod=1&>) sau pot fi procurate la oficiul BNS (mai multe detalii la adresa www.statistica.gov.md, rubrica Produse și servicii / Publicații <http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=350&id=2219>).

8.2.3. Baze de date/serii de timp

- **Banca de date statistice** <http://statbank.statistica.md>, domeniul *Statistica economica / Transporturi*

- **Pagina oficială** a BNS: <http://www.statistica.gov.md> la rubricile:

- *Media / Comunicate statistice*
- *Statistici pe domenii / Economia și mediul de afaceri / Transporturi*
- *Produse și servicii / Publicații.*

8.2.4. Chestionare/date transmise la solicitarea organizațiilor internaționale

Chestionare internaționale:

trimestrial- Chestionarul privind tendințele în transport pe termen scurt, Forumul Internațional pe Transporturi (FIT);

anual – Chestionarul privind tendințele în sectorul transporturilor, Forumul Internațional pe Transporturi (FIT);

anual – Chestionarul comun privind Statistica transporturilor, Forumul Internațional pe Transporturi (FIT);

anual – Chestionarul Statistica drumurilor lumii, Federația Internațională a Drumurilor (FID).

8.2.5. Solicitări de date suplimentare

BNS pune la dispoziția utilizatorilor și informații statistice suplimentare celor disponibile în publicațiile statistice, notele informative, informațiile operative, celor plasate pe pagina oficială web în limita informațiilor disponibile, în corespundere cu Legea cu privire la statistica oficială. Solicitarea poate fi transmisă personal la sediul BNS, prin poștă, prin poșta electronică moldstat@statistica.gov.md sau online – www.statistica.gov.md rubrica Produse și servicii / Solicitare de informații statistice http://www.statistica.gov.md/solicitare_informatii_statistice.php?l=ro

9. Referințe (link-uri) utile

9.1. Accesibilitatea documentației privind metodologia

Metodologia este disponibilă pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Metadate și clasificatoare / Metadate de referință* (<https://statistica.gov.md/ro/metadata>).

9.2. Accesibilitatea documentației privind Rapoartele de evaluare

[Global Assessment, ROSC]

Rapoartele de evaluare a BNS sunt disponibile pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/>, rubrica *Despre BNS / Evaluări externe și sondaje de opinii / Rapoarte de evaluare externă* (<https://statistica.gov.md/ro/rapoarte-de-evaluare-externa-9930.html>).

9.3. Accesibilitatea informației privind studiul de opinie al utilizatorilor

Sondajele de opinie ale utilizatorilor sunt disponibile pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/>, rubrica *Despre BNS / Evaluări externe și sondaje de opinii / Sondaje de opinie* (<https://statistica.gov.md/ro/sondaje-de-opinie-9933.html>).

9.4. Alte referințe utile

Baza de date EUROSTAT

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Baza de date statistice a Comisiei Economice pentru Europa a ONU

<http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/>